

Svendborgs Råger 2021. Stabile forhold. *Af Niels Andersen*

Jeg har talt de svendborgensiske Råger op siden 2004. Det første år var der 20 kolonier. I år er der 19, men det er langt fra de samme, faktisk har der i de 18 år, der nu er gået siden jeg påbegyndte at sætte tal på de ynglende Råger i Svendborg været beboelse 59 steder. Man kan dog ikke alle steder tale om kolonidannelse, for 6 af stederne, har det kun drejet sig om en enkelt rede.

Det hele tager sin begyndelse i 2003, da jeg i den gamle Svendborg Kommune bliver præsenteret for udsagnet, at Rågerne i Svendborg eksploderer i antal. Det må den seriøse ornitolog selvfølgelig efterprøve og det sker ved at sætte tal på rederne. Det første år skulle vise sig at blive et prøveår, for efter ynglesæsonen fandt jeg nogle nye kolonier, mens andre redetræer blev fældet. Så i 2004 fik jeg det første dækkende tal på Svendborgs Råger, nemlig 1179 par. Jeg kalder det formodet beboede reder, da rederne altid er højt til vejrs og derfor uden mulighed for at kontrollere indholdet. Jeg har brugt samme metodik lige siden, noteret ned antal reder i de enkelte træer og hvilke slags træer, der drejer sig om. Og så ellers gå i gang i slutningen af marts, førend træerne får blade og mens Rågerne er meget aktive. Optællingen foregår over to-tre uger og transporten mellem kolonierne finder sted på cykel, så det er muligt at se og lytte sig frem til eventuelle nye kolonier undervejs.

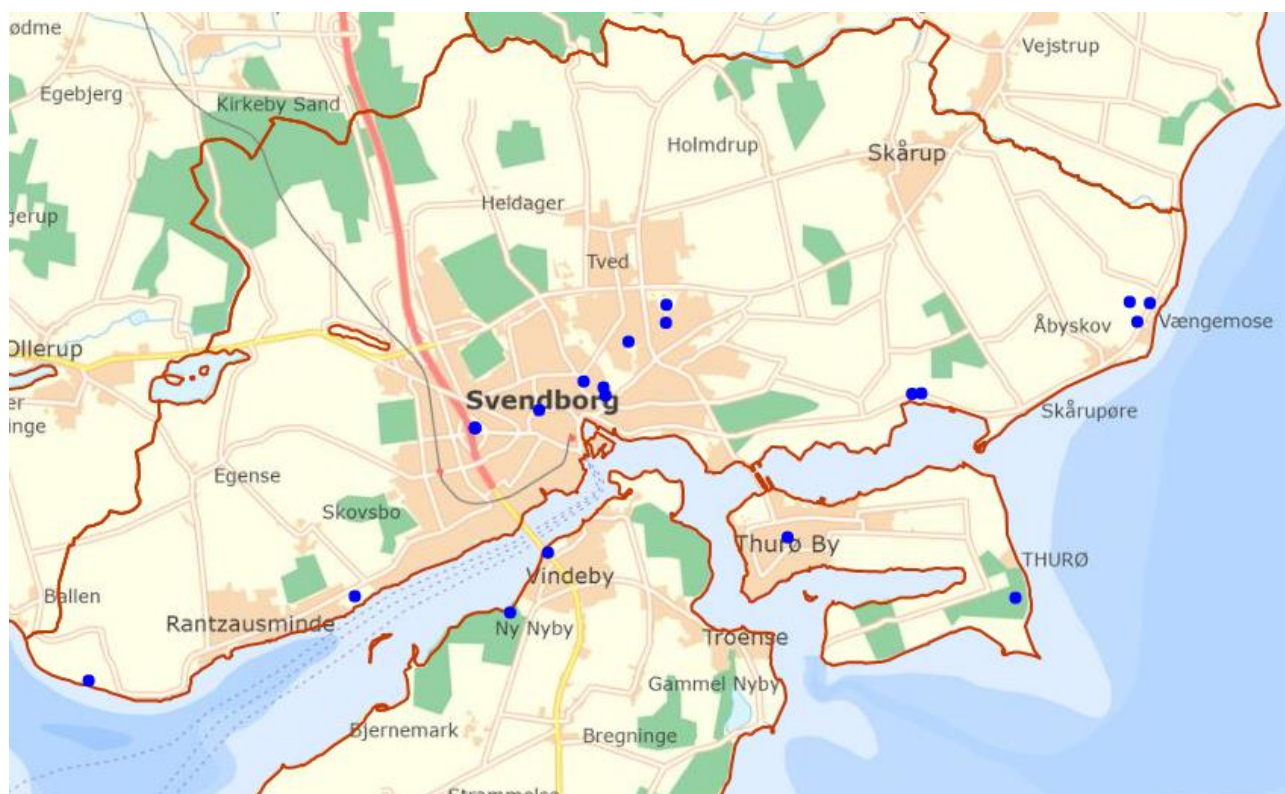
Det er altså en tidsserie på næsten 20 år, der nu er tilvejebragt. Og det kan siges, at bestanden ikke er eksploderet. De 1179 par i 2004 er blevet til 1165 her i 2021.

Rågepar fra kolonien i Braten Skov, her kan fuglenes privatliv studeres fra Svendborgsundbroen. Foto: Erik Thomsen.

Bestanden steg ganske vist efter de første år, men i de sidste 9 år har tallet stabiliseret sig på det oprindelige niveau. Det første år var der 20 rågekolonier, i år er der 19, men ud af de oprindelige 20, er kun 10 stadig beboede. Rågerne flytter rundt, stifter nye kolonier og kan vende tilbage igen til en tidligere

forladt adresse. Derfor må alle gennem tiden beboede kolonier tilses hvert år for at få det fulde billede. Og det betyder nu, at jeg må ud til ikke mindre end 57 steder, så der må lægges en plan for tilsynet og besøget.

På kortet ses med blå prik de 19 aktive koloniers placering i 2021. Den gamle Svendborg Kommune er markeret med rød linje.

Rågens redetræer

Gennem alle årene har jeg noteret ned, hvilke træer, Rågerne anbringer deres reder i og samtidig også hvor mange reder, der er i de enkelte træer. Det kan ikke undre, at bøgetræet er Rågens foretrukne her på Sydfyn, hvor bøgen spejler sin top i bølgen blå. Og ofte er placeringen af ynglekolonierne kystnær.

Det er imidlertid ikke alle slags træer, der har en krone som indbyder til kolonidannelse, hvor flere reder kan anbringes tæt på hinanden. Her ses, at bøg og ask har det største kroneomfang til mange reder tæt sammen, mens lærk kun kan rumme en enkelt rede.

Træ	Bøg	Eg	Lærk	Birk	Ask	Lind	Ahorn	Rødel
Største antal reder	17	9	1	4	14	6	10	2

Af den første af de to nedenstående tabeller ses, at næsten 70 % af rederne netop anbringes i bøg. Herefter følger eg, ahorn, ask og rødel. Også lærk, birk og lind tjener som redetræer, men kun i ubetydeligt omfang. Tilsvarende fordeling fås tilnærmelsesvis i antallet af redetræer, dog skiller rødel sig lidt ud med en dobbelt så stor andel, hvilket viser, at der generelt er færre reder i hvert træ. "Nr." i første kolonne henviser til den store oversigtstabel til allersidst.

Nr.	Lokalitet	Bøg	Eg	Lærk	Birk	Ask	Lind	Ahorn	Rødel	I alt
4	Aldersro, Vandværksvej	26				8				34
6	Rubjerg skov vest	92	1							93
7	Rubjerg skov øst	93								93
9	Tankefuld	167	53							220
10	Politistationen	10								10
11	Holbøllsminde og Christianshøj	5						37		42
14	Store Byhave	120	14	2	2					138
17	Vængemose syd							36		36
18	Vængemose nord	11	12			3		7	7	40
20	Horseskov	1				17				18
21	Byparken						6			6
23	Østerskov, Thurø	33	34		5	6		29		107
24	Kobberbækskoven	21								21
27	Åbyskov, Dalmosevej		1		8				35	44
34	Midtermosen, Thurø					1			14	15
36	Caroline Amalie, Plejecenter	44	17							61
43	Braten skov	91		3		22				116
50	Dronningholmsvej	16								16
55	Møllskov, Lehnskov	55								55
	I alt, reder i 2021	785	132	5	15	57	6	109	56	1165
	%	67,4	11,3	0,4	1,3	4,9	0,5	9,4	4,8	100

Nr.	Lokalitet	Bøg	Eg	Lærk	Birk	Ask	Lind	Ahorn	Rødel	I alt
4	Aldersro, Vandværksvej	16				2				18
6	Rubjerg skov vest	24	1							25
7	Rubjerg skov øst	30								30
9	Tankefuld	50	19							69
10	Politistationen	6								6
11	Holbøllsminde og Christianshøj	3						13		16
14	Store Byhave	50	9	2	2					63
17	Vængemose syd							8		8
18	Vængemose nord	4	2			3		4	7	20
20	Horseskov	1				8				9
21	Byparken						1			6
23	Østerskov, Thurø	11	10		1	1		14		37
24	Kobberbækskoven	10								10
27	Åbyskov, Dalmosevej		1		4				23	28
34	Midtermosen, Thurø					1			11	12
36	Caroline Amalie, Plejecenter	10	4							14
43	Braten skov	27		2		4				33
50	Dronningholmsvej	3								3
55	Møllskov, Lehnskov	20								20
	I alt, benyttede træer	265	46	4	6	19	1	39	41	421
	%	62,9	10,9	1,0	1,4	4,5	0,2	9,2	9,7	100

Sådan kunne det se ud, når en større koloni skal optælles, her fra Tankefuldskoven, der gennem alle årene har været Svendborgs største koloni. Billedet er fra 2. april og træerne er uden blade.

Da jeg delagtiggjorde andre i min Rågeovervågning i DOF-Fyns lokalblad Havrevimpen i 2004, kom jeg med en bemærkning om, at det måske kunne inspirere andre til at gøre ligeså i de dengang 32 fynske kommuner. Ingen andre bed på, men i år skete der så noget, idet doffyn.dk opfordrede til, at man meldte de fynske Rågekolonier ind via DOFbasen, så vi kunne få et samlet overblik for Fyn og omliggende øer. Forinden havde man kunnet få et indtryk over situationen i hele Danmark i den nye Fugleatlasbog, hvor det for Rågen fremgår, at der har været tale om en moderat fremgang siden de to første Atlasundersøgelser i 1970'erne og 1990'erne, se [artsopslaget](#) for Rågen.

De sorte fugle forfølges

Næst efter Skarven, er Rågen nok den mest forhadte fugl i Danmark.

De to sorte fugle har visse lighedstegn: Farven, til dels størrelsen og massiv tilstedeværelse, da de begge ruger i kolonier. Men så hører al sammenligning også op.

Når Rågen bliver udsat for forfølgelse, så skyldes det overvejende dens højrøstede adfærd. Også dens forkærlighed for at rode i jorden efter føde kan bringe den på kollisionskurs overfor landbrug og fx golfbaner. Det er dog dens hæse Rågeskrig, der især gør den til en så uvelkommen nabo, at den har fået en undtagelsesbestemmelse fra det knæsatte princip om, at alle fugle skal have jagtfred i yngletiden. Den må reguleres, som det hedder. Så selvom Rågen ikke har nogen jagttid, er det efter en skriftlig tilladelse fra Naturstyrelsen muligt at "regulere" ved at skyde ungerne på redekanten. Det må ske i perioden 1. maj til 15. juni.

Reguleringen er i Svendborg delegeret ud til Jægerråd Svendborg, men også andre, som fx Thurø og Svendborg Jagtforening samt private reguleringsgrupper er med. Jeg har ikke fået tallene fra sidste års

afskydninger og mangler derfor kendskab til indsatsen. Året i forvejen (2019) blev der ifølge Jægerråd Svendborg nedlagt 788 Rågeunger i 17 kolonier med 690 reder. Tallene omfatter bekæmpelse udenfor ”den gamle Svendborg Kommune”, men renser man tallene for kolonier udenfor denne, nåede tallet i 2019 op på 436 unger i 13 af de kolonier, hvor jeg tæller op. Som nævnt, er der også andre, der regulerer Rågeunger i Svendborg Kommune, fx i den privatejede Tankefuldskov, som samtidig huser kommunens største koloni med omkring 200 par. Det samlede tal er altså større. Jeg bryder mig ikke om, at fugle efterstræbes på livet i deres yngletid. Det sker da også på grund af et smuthul i jagtloven, som gør, at visse arter kan reguleres, selvom de ikke har en jagttid. Reguleringen begrundes med, at fuglene gør skade enten på afgrøder eller på menneskers sundhed fx ved at de larmer for meget. Tidligere havde kommunen også tilladelse til at bekæmpe voksne fugle.

Rågerne er efterstræbte, kan man ikke skræmme dem væk, så kan man forsøge at forhindre dem i at slå sig ned. Her er formodede redetræer beskåret.

Der er dog tydeligvis et mørketal, hvad angår beskydning af fugle uden jagttid, altså den såkaldte regulering, som viser [at en kvart million fredede fugle skydes årligt – selv svaler bliver ramt](#). Det viser et udtræk af registreret **VILREG**, der er Naturstyrelsens digitale system til registrering af ansøgninger om destruktion af såkaldt skadevoldende vildt. På Fyn topper netop Rågen med mere end 17.000 skudte fugle. Der er dog stor uoverensstemmelse mellem Naturstyrelsens uofficielle tal fra dødslisten og de officielle tal fra den årlige vildtudbyttestatistik fra DCE på Århus Universitet. Som eksempel gives følgende: Ifølge Vildtudbyttestatistikken 2018/2019 blev der i hele Danmark i alt nedlagt 65.636 fredede Råger, men det tal er langt fra virkeligheden. Når man sammentæller skydetallene i VILREG fra 2019, så er der nedlagt 110.253 Råger, altså 68 procent flere end opgivet til Vildtudbyttestatistikken. Uoverensstemmelsen skyldes, at fugle, der nedlægges i henhold til en reguleringstilladelse betragtes som vildtudbytte og skal indberettes til den danske vildtudbyttestatistik af den jæger, der har udført beskydningen, mens den grundejer, der har ansøgt om reguleringstilladelsen, skal indberette udbyttet til VILREG med henblik på EU-kontrol i henhold til fugledirektivets overholdelse.

DOF BirdLife Danmark havde i april en nyhed om, at med en hårdhændet forfølgelse, blev kolonierne splittet op i et større antal, men mindre kolonier [her](#). I Svendborg har jeg også oplevet, at kolonier blev flere, men mindre. Og at man med regulering fordrev Rågerne fra et sted, for at finde dem et andet sted i nærheden næste ynglesæson. Mine tal fra 2021 viser dog, at gennemsnitsstørrelsen på Svendborgs Rågekolonier netop i år er blandt de højeste med 61,3 formodet beboede reder pr. koloni. Tallet har været helt ned på 33,4 i 2016, dengang var der 33 beboede ”kolonier”, flere med kun en enkelt rede. Det trækker selvfølgelig gennemsnittet ned.

Hadefulde udfald er åbenbart godt stof

Atter i år kan føljetonen om den forhadte Råge følges i den lokale Fyns Amts Avis. Rågeproblemer fra sidste år er lydhørt blevet fulgt op og nye historier har nået avisens forside. Sidste års beskrivelse af Rågeproblemer i Kværndrup blev atter efter et år til nye overskrifter og etablering af Facebook-grupper: "Intens kamp mod råger fortsætter" (28. marts), hvor det fortælles, at 100 rågere der ved kirken og præstegården blev fjernet i december, men at fuglene er vendt tilbage. Allerede 9. april hedder det: "Virksomhed kommer kirkens folk til undsætning i rågekampen", hvor Daugaard Elektronik stiller maskinen BirdAlert til rådighed. Det er et elektronisk og intelligent fugleskræmsel, som stresser og skræmmer fuglene væk ved hjælp af lyd på op til 120 decibel. Med ondt skal åbenbart ondt fordrives...

Den 9. juni er overskriften "Råger ødelægger golfbaner for flere tusind kroner". Det er Midtfyns Golfklub i Ringe, der "er træt af Rågerne, der larmer, ødelægger golfbanerne og efterlader hvide klatter efter sig".

Den 17. juni er den gal igen: "Jørn bruger gaskanoner mod rågerne". Jørn Jensen bor i Espe, og har nu anskaffet sig to gaskanoner.

Også på Langeland er det galt: "Rågerne æder Christians afgrøder" hedder det på forsiden den 19. juni og inde i avisen over to sider: "Vred landmand:-Råger hærger majsmarker", hvor Rågerne angiveligt sidste år anrettede skader for en kvart million. Også ærtemarker bliver angrebet af Rågerne, hedder det.

Det ser ud til fortællingen kan fortsætte også til næste ynglesæson, for de hadefulde udfald er åbenbart godt stof.

Mine optællinger fra Svendborg giver ikke belæg for at intensivere "reguleringen" i ynglekolonierne i Svendborg, og generelt er min holdning den, at man ikke automatisk skal rykke ud, men kun såfremt der er klager.

Rågen er Svendborgs signaturfugl.

Nedenfor bringes den totale oversigt over Rågekolonierne i Svendborg 2004 - 2021.

Rågekolonierne i Svendborg 2004-2021, optalt antal formodet beboede reder ~ par

	Lokalitet	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1	Pavevænge, Lehnskov	12	5	8	8	3	20	5	7	8	3	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Svendborg Storcenter Nybolig	2	7	5	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Aldersro, Vandværksvej	11	14	11	9	11	12	37	19	14	8	29	41	42	20	0	27	52	34
4	Christiansmindeskoven	57	49	97	77	79	54	63	76	89	63	44	69	44	49	40	42	0	0
5	Hallindskov	131	97	112	121	148	162	136	143	94	87	74	70	55	0	0	0	0	0
6	Rubjerg Skov vest	158	131	165	157	153	203	186	147	156	114	71	122	100	104	113	120	109	93
7	Rubjerg Skov øst	27	22	31	33	25	35	40	44	57	57	40	79	85	112	58	65	68	93
8	Tyveskoven	32	32	42	42	30	17	4	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9	Tankefuld	174	188	204	203	207	229	210	219	184	186	206	224	242	202	245	210	191	220
10	Politistationen, Tvedvej	76	62	71	57	43	48	33	45	31	34	43	36	26	19	30	22	11	10
11	Holbølsminde og Christianshøj	41	47	54	55	47	62	74	82	61	42	50	47	40	47	59	43	35	42
12	Rottefældeskoven, Tvedvej øst	54	54	74	71	89	84	87	49	31	32	25	29	26	24	31	11	0	0
13	Rottefældeskoven, Tvedvej vest	20	28	47	62	79	69	53	47	29	26	37	25	11	9	8	4	0	0
14	Store Byhave	69	60	69	56	47	73	94	104	74	88	108	149	159	144	89	90	90	138
15	Skovsbo	30	29	39	50	33	43	63	103	106	74	41	54	42	18	0	0	0	0
16	Smørmoseskov, Thurø	62	91	106	121	135	118	113	123	109	100	61	0	0	0	0	0	0	0
17	Åbyskov/Vængemose syd	108	40	110	94	92	140	110	100	52	67	35	57	83	6	12	30	40	36
18	Åbyskov/Vængemose nord	28	34	30	22	20	13	8	11	60	14	7	6	5	7	9	25	32	40
19	Kohave ved Troense	52	62	38	35	37	28	12	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	Horseskov	35	20	21	19	19	23	15	14	5	15	11	8	13	12	7	7	22	18
	I alt	1179	1072	1334	1285	1293	1433	1343	1338	1165	1010	882	1013	973	773	701	696	650	724
21	Byparken		1	0	1	5	8	10	14	10	14	3	0	5	3	5	4	5	6
22	Tipsgården, Hellegårdsvej		2	0	4	3	0	0	0	0	0	8	0	0	0	0	0	0	0
23	Østerskov, Thurø			16	13	6	4	0	2	4	9	111	92	80	102	127	118	105	107
24	St. Byhavevej ved Kobberbækken			5	8	11	42	48	44	60	47	85	66	18	26	82	72	18	21
25	Broerne, Skovsbovej				2	22	0	0	0	0	0	4	2	1	2	0	0	0	0
26	Fruerskovvej ved nr. 33				5	9	8	3	4	6	5	0	0	0	0	0	0	0	0
27	Åbyskov, Dalmosevej nr. 6 og 8					16	0	0	3	28	3	17	3	0	37	41	27	31	44
28	Neergårdsmindeskoven, Thurø					15	14	0	0	3	3	10	24	8	4	3	0	0	0
29	Voldgade, P-plads						1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30	Ryttervej ved nr. 66						1	0	1	0	0	6	2	1	0	0	1	0	0
31	Gyldenbjergsvej ved Vestre Skole						1	2	3	5	4	1	0	0	0	0	0	0	0
32	Egensevej ved nr. 3							1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	Svendborg Idrætscenter								6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	Midtermosen, Thurø								17	9	18	13	8	14	6	6	8	9	15
35	Nyborgvej ved Ørkild								15	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36	Caroline Amalie, Plejecenter								4	17	10	24	17	17	17	20	21	41	61
37	Strandvej/Skt. Jørgens Park									5	6	9	5	0	0	0	0	0	0
38	Rantzausminde, Efterskolevej									1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
39	Skovsbo, syd for Skovsbovej									11	8	0	2	5	3	0	0	0	0
40	Tved, Hellet ved nr. 99										20	12	9	2	0	0	0	0	0
41	Tved, Bjørmøvej ved nr.68											2	1	0	1	1	1	0	0
42	Frederiksgade, ved jernbanen											1	3	3	2	2	0	0	0
43	Braten Skov v. broen												11	45	138	87	110	66	116
44	Skovsbovej ved nr. 61												1	1	0	0	0	0	0
45	Odensevej ved nr. 34												1	1	0	0	0	0	0
46	Tved Præstegårdshave												3	3	0	0	0	0	0
47	Thomasminde													7	10	13	3	0	0
48	Rantzausminde Børnehave													7	0	0	0	0	0
49	Høje Bøge													6	0	0	0	0	0
50	Dronningholmsvej													3	6	22	24	24	16
51	Rantzausmindevej ved nr. 148													1	3	2	0	0	0
52	Christinedalskoven														63	48	47	27	0
53	Sofielundskoven														3	5	9	0	0
54	300 m nord for Skovsbo Strand														1	0	0	0	0
55	Mølleskov, Lehnskov															+	11	4	55
56	Egense Stationsvej ved nr.1																6	0	0
57	Viebæltet																6	0	0
	I alt	1179	1075	1355	1318	1380	1512	1408	1451	1333	1157	1176	1273	1202	1199	1167	1164	980	1165
	Redegennemsnit pr koloni	59,0	48,9	61,5	50,7	51,1	56,0	56,3	50,0	41,7	39,9	39,2	38,6	33,4	37,5	38,9	41,4	49,0	61,3